

Ocenjujemo

Gledališče

Ivan Cankar: Za narodov blagor Mestno gledališče ljubljansko

★★★★

Ko smo že pomislili, da si bomo lahko po *Cankarjevem letu 2018*, ki se je s številnimi projekti zavleklo tudi v lansko leto, nekoliko oddahnili od našega največjega literata, se letošnje leto spet začne nja z njim. V Mestnem gledališču ljubljanskem so pripravili uprizoritev drame *Za narodov blagor*, kar se ni slišalo posebej obetavno, že tisočprvič (oziroma natančneje: sedemintridesetič) bomo na naših odrih spremljali satirično moraliko in branje levitov o pokvarjenosti družbenih elit, boju za prevlado, prazni frazeologiji, cinizmu in konformizmu.

Do zdaj smo praviloma spremljali sila resnobne projekte, ki so z vzvišenega, moralističnega stališča delili lekcije v slogu, mi, kulturniki, smo odločeni razkrinkati sistem in njegove nosilce, smo tako rekoč edini neomajno na strani avtentičnih interesov »ljudstva«. S tem so neredko postali podobni likom, ki so jih poskusili karikirati, saj so prav tako sveto prepričani, da se prav oni potegujejo za narodov blagor.

Pri različici v režiji Matjaža Zupančiča je možnih percepcij veliko več. Glede na ohranjeno integralnost besedila lahko kdo v predstavi prepozna tudi zgolj klasično narativnost, vendar pridejo na svoj račun tudi tisti, ki so se tega pravičniškega aktivizma naveličali. Cankarjeva farsa je

dokaj učinkovito orodje smešenja, nikakor pa ni smešna, vendar se je tokrat protagonistom na odru mogoče smejati. To je dobrodošlo iz različnih razlogov – Cankar je demitiziran, kultura defetišizirana, območje kritike razpršeno in na svojstven način postane avtoreferenčno, ob tem pa se je mogoče tudi spodobno zabavati.

Kdo bi utegnil pripomniti, da je nedostojno iz skoraj posvečenega besedila delati lahkotno bulvarko, vendar ima gledališče kot resna družbenokritična instanca svoje omejitve. Navsezadnje se tudi po brezštevilnih uprizoritvah tega Cankarjevega dela družbena razmerja in odnosi med privilegiranimi in deprivilegiranimi niso spremenili, in zares bi bilo odveč postaviti na oder še eno reciklirano vajo v slogu. A to ne pomeni, da je Zupančičev Cankar zgolj kratkočasna burka, nasprotno, humor vzbuja odzive in identifikacijo občinstva, ki jih plakatno trde

agitke ne premorejo, te dimenzije komedije so pri nas praviloma zapostavljene.

Kar zadeva igralke in igralce, nedvomno zelo suvereno, prepričljivo in sugestivno svoje like interpretirajo Lotos Vincenc Šparovec, Uroš Smole in Matic Lukšič, posebej je treba opozoriti na Primoža Pirnata v vlogi Aleksija pl. Gornika ter Ivo Krajnc Bagola v vlogi Helene. Pirnat je poosebljenje svojega lika, na videz zanj ne potrebuje resnega truda, da bi dosegel učinkovito karikaturu (čeprav je seveda takšen vtis zmoten), na drugi strani dinamična Iva Kranjc Bagola blesti v najrazličnejših legah retorične in situacijske komike. Ker tokrat ironija in humor nista zgolj zasilni pomagali za ilustriranje drugih, globljih poant, temveč imata vrednost sama po sebi. To je vsekakor pomembna novost pri naši odrski cankarologiji.

PETER RAK

Tokrat se je mogoče ob Cankarju tudi smejati. FOTO PETER GIODANI